

## ЦИВІЛЬНЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 342.647.21:643/645.

*Г. В. Виногорова,*  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри цивільного та трудового права  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»<sup>1</sup>

### ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ НАДАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

*Досліджено характерні особливості правового регулювання відносин у сфері надання житлово-комунальних послуг в аспекті реалізації прав споживачів на перевірку якості послуг. Виявлені деякі проблеми, які перешкоджають ефективній реалізації законодавства щодо забезпечення якості надаваних послуг та запропоновано шляхи їх розв'язання.*

**Ключові слова:** права споживачів житлово-комунальних послуг, житлово-комунальні послуги, водопостачання, газопостачання, централізоване опалення, контроль якості послуг.

*The characteristic features of the legal adjusting of relations are investigational in the field of the grant of housing and communal services in the aspect of realization of right for consumer on quality of services control. Some problems that prevent to effective realization of legislation in relation to providing of quality of services and the ways of their decision are offered are educed.*

**Key words:** rights for the consumers of housing and communal services, housing and communal services, water-supply, gas-supplying, centralized heating, control of quality of services.

**Постановка проблеми.** На сьогоднішній день, в тих соціально-економічних та політичних умовах, в яких знаходиться наша держава, враховуючи триваючу економічну кризу, надзвичайно гостро стоїть проблема забезпечення населення України якісними житлово-комунальними послугами та, відповідно, належного

---

<sup>1</sup> Vinogradova Hanna, candidate of Law, Associate Professor of the Civil and Labour Law Department in Vadim Hetman Kyiv National Economic University, State Higher Educational Institution

обліку обсягу фактично наданих послуг та реалізації споживачами закріпленого права на перевірку споживачами якості та кількості (обсягу) надаваних послуг. Важливим є те, що періодичне підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги тягне за собою поживавлення попиту на якісні послуги. Необхідним є чітке розуміння споживачем параметрів якості цих послуг. Адже, власне, це є одним із чинників відповідального споживання житлово-комунального споживання поряд із економним споживанням. Не останнє місце займає також і практичне питання вчасного і належного інформування населення про зміни тарифів та норм споживання на житлово-комунальні послуги.

Згідно п. 6 частини 1 статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» [3] державна політика у сфері житлово-комунальних послуг базується, зокрема, на принципі дотримання встановлених стандартів, нормативів, норм, порядків і правил щодо обсягу та якості житлово-комунальних послуг. Стандарти, нормативи, порядки і правила повинні знаходитися у вільному доступі, вони мають бути відкритими. Відповідальне споживання, що містить в собі економне споживання з боку споживачів, тягне за собою підвищення інтересу споживачів до якості послуги. Відповідно, постає питання не стільки про контроль якості з боку держави, про який повсякчас згадують як практики, так і теоретики в галузі державного управління та права, скільки про можливість реалізації споживачами закріпленого в законодавстві права на перевірку якості надаваних житлово-комунальних послуг.

Станом на цей час спостерігаються суттєві обмеження можливості ознайомитися із затвердженими стандартами щодо якості таких послуг, як: гаряче водопостачання, теплопостачання, централізоване опалення, водовідведення, газопостачання, а також вивезення побутових відходів.

Потребує додаткового ґрунтовного дослідження, серед інших, таке питання, як правове регулювання можливих шляхів реалізації споживачами житлово-комунальних послуг права на перевірку якості житлово-комунальних послуг, що слід розглядати комплексно із аналізом затверджених стандартів, нормативів, порядків і правил щодо кількості та обсягу житлово-комунальних послуг.

**Аналіз останніх наукових досліджень.** Проблемними питаннями правового забезпечення відносин щодо надання житлово-комунальних послуг опікувались науковці в галузі адміністративного, господарського, а також цивільного права. Серед наукових

здобутків фахівців в галузі адміністративного права слід згадати дослідження таких вчених, як Буханевич О.М., Куц О.Є., що розглядали питання адміністративно-правового забезпечення житлово-комунального господарства [13; 19], Чеховська І.В., яка досліджувала питання детінізації у сфері як виробництва, так і реалізації житлово-комунальних послуг [22], Гарник К.Ю., Коропатнік І.М., що досліджували особливості адміністративно-правового регулювання надання послуг населенню органами житлово-комунального господарства [14;15;18] та інших. Так, Буханевич О.М. в згаданій роботі розглядав особливості правового забезпечення житлово-комунального господарства з точки зору особливостей правового статусу суб'єктів господарювання житлово-комунальної сфери як виконавців (виробників) житлово-комунальних послуг, досліджуючи їх права та обов'язки в залежності конкретного виду послуги: питне водопостачання, теплопостачання тощо [13, с.7].

З точки зору проблематики господарсько-правового регулювання відносини у сфері надання житлово-комунальних послуг розглядалися такими вченими, як Барабаш Т.О., що досліджувала механізм господарсько-правового регулювання надання житлово-комунальних послуг [11; 12], Солодухін Г.Й., що досліджував проблемні питання ціноутворення в комунальному господарстві [21].

В галузі цивільного права фахівці розглядали питання договірного забезпечення відносин з надання комунальних послуг. Так, Гейнц Р.М. проводила дослідження особливостей цивільно-правового регулювання відносин за договором комунальних послуг [16]. Окремі питання договірного регулювання надання житлових послуг розглядалися в дисертаційних дослідженнях, зокрема, Герасимчука М.О. [17], Мирзи С.С. [20]. При цьому особливостям нормативно-правового регулювання відносин в галузі надання житлово-комунальних послуг в частині реалізації прав споживачів на перевірку якості та обсягу надаваних послуг не приділено належної уваги.

**Мета та завдання дослідження.** Метою дослідження є з'ясування особливостей нормативно-правового регулювання надання житлово-комунальних послуг в частині гарантування права споживачів на отримання якісних житлово-комунальних послуг за встановленим обсягом. Завдання дослідження полягають у вишукуванні шляхів вдосконалення чинного законодавства в частині нормативно-правового забезпечення реалізації споживачами

права на перевірку якості та обсягу надаваних житлово-комунальних послуг в сучасних умовах.

**Викладення основного матеріалу.** Специфіка галузі комунального обслуговування полягає в її багатоелементності та комплексності, яка характеризується великою кількістю підгалузей, що входять до її складу, а саме: підгалузь водопостачання та водовідведення; підгалузь газопостачання; підгалузь електропостачання; підгалузь теплопостачання; підгалузь поводження з побутовими відходами [18, с. 32]. Відповідно, було запропоновано провести і класифікацію законодавства у цій сфері [18, с. 32–34].

Щодо критеріїв визначення рівня якості житлово-комунальних послуг слід зауважити наступне. Якість житлово-комунальної послуги згідно статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» [3] – сукупність нормованих характеристик житлово-комунальної послуги, що визначає її здатність задовольняти встановлені або передбачувані потреби споживача відповідно до законодавства. В науці було сформульовано критерії визначення якості житлово-комунальних послуг (призначення, надійність, стандартизація, екологічність, безпечність), які можуть дати можливість об'єктивно їх оцінити. Отримало подальший розвиток розуміння формування стандарту житлово-комунальної послуги та механізм його формування з урахуванням міжнародних вимог [14, с. 4]. Так, цим автором було обґрунтовано думку про те, що показники якості будь-якої житлово-комунальної послуги можна класифікувати за десятьма критеріями: призначенням, надійністю, технологічністю, стандартизацією, уніфікацією, ергономічністю, естетичністю, патентно-правовим показником, екологічністю, безпекою [14, с. 10]. При цьому вбачається спірним і дискусійним виділення такого критерію, як уніфікація: адже, частина нормативів на житлово-комунальні послуги визначається органами місцевого самоврядування в залежності від конкретних місцевих умов, і відповідна уніфікація суттєво ускладнена. Щодо такого показника якості, як стандартизація, то слід зауважити, що його також не можна застосовувати до усіх без винятку житлово-комунальних послуг, оскільки не всі послуги підлягають стандартизації згідно законодавства про житлово-комунальні послуги.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» [3] стандарти, нормативи, норми і правила встановлюють комплекс якісних та кількісних показників і ви-

мог, які регламентують вироблення та виконання житлово-комунальних послуг з урахуванням соціальних, економічних, природно-кліматичних та інших умов регіонів та населених пунктів. Стандарти, нормативи, норми, порядки і правила сфері житлово-комунальних послуг розробляють і затверджують Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади у сфері стандартизації, центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах їхніх повноважень та згідно із законодавством. В науці під стандартами житлово-комунальних послуг пропонується розуміти розроблений, узгоджений і затверджений уповноваженим органом документ загального і багаторазового використання, що встановлює правила, інструкції чи характеристики, які стосуються вироблення та виконання житлово-комунальних послуг [14, с. 11].

В деяких наукових джерелах виділяють серед недоліків законодавства, що стосуються стандартизації, підміну поняття «стандарт» поняттям «державні соціальні нормативи», відсутність механізму застосування стандартів, відсутність у Державному класифікаторі окремих стандартів, що безпосередньо стосуються житлово-комунальних послуг [14, с. 11]. Була висловлена слухна пропозиція переглянути і привести у відповідність до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» норми Державного класифікатора соціальних стандартів і нормативів, що затв. наказом Міністерства соціальної політики України від 17 червня 2002 року № 293, оскільки вони стосуються тільки частини комунальних послуг, і з огляду на статтю 13 Закону запропоновано включити до Державного класифікатора показники безперебійного електропостачання і забезпечення вивезення побутових відходів та визначені статтею 13 Закону житлові послуги [14, с. 15]. Проте, питання дослідження, власне, змісту встановлених державних стандартів, нормативів і правил не ставилося за мету в даній статті, оскільки стосується технічних характеристик надання тієї чи іншої послуги.

Звернемося до окремих житлово-комунальних послуг та особливостей правового регулювання реалізації право споживачів на перевірку якості та обсягу послуг.

Щодо послуг з постачання холодної та гарячої води і водовідведення слід зазначити наступне. Згідно пункту 6 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та

гарячої води і водовідведення [6] послуги з централізованого постачання холодної та гарячої води повинні відповідати вимогам щодо якості і тиску води, температури гарячої води, а також розрахунковим нормам витрати води у точці розбору, а послуги з централізованого водовідведення – нормативам з відведення стічних вод за умови підтримання відповідного стану приміщень будинку та прибудинкової території. Згідно статті 9 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» [2] кожному споживачеві гарантується право вільного доступу до інформації про якість питної води. У разі, коли питна вода має відхилення за показниками від державного стандарту, органи місцевого самоврядування інформують споживачів через засоби масової інформації про її якість. При цьому слід зауважити, що чіткий механізм реалізації цього права відсутній, він чітко не прописаний, ні в Законі України «Про питну воду та питне водопостачання», ні у відповідних підзаконних актах. Серед гарантій прав споживачів у сфері питного водопостачання таке право, як право на перевірку якості питної води, відсутнє у статті 7 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» [2]. Згідно пункту 29 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення [6] споживач має право на перевірку кількісних і якісних показників надання послуг (якість і тиск води, температура гарячої води, температура повітря у приміщеннях тощо) у порядку, встановленому цими Правилами. Згідно з пунктом 12 Правил єдиним доказом надання чи ненадання послуги з опалення є показання будинкового засобу обліку. Відповідно, існує можливість складання актів знаття показників з будинкового засобу обліку теплової енергії. При цьому у відповідному розділі Правил йдеться про порядок перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг, тобто про саму процедуру звернення до відповідних повноважних органів, а не про перевірку, власне, якості води. Це також потребує відповідних змін до Правил.

Щодо послуг з тепlopостачання зауважимо таке. Згідно пункту 6 Правил надання послуг з централізованого опалення послуги з централізованого опалення повинні відповідати нормативній температурі повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу) за умови їх утеплення споживачами та вжиття власником (балансоутримувачем) будинку та/або виконавцем заходів до утеплення місць загального користування будинку [6]. Згідно

статті 24 Закону України «Про теплопостачання» [4] споживачам теплової енергії надано право на отримання інформації щодо якості теплопостачання, режимів споживання теплової енергії, а також отримання обсягів теплової енергії згідно параметрів договорів і стандартів. Цим же законом у статті 31 встановлена відповідальність для суб'єктів господарювання за постачання теплової енергії, параметри якої не відповідають державним стандартам, затвердженим нормативам на теплову енергію. При цьому, також, чітко не вписано механізм реалізації права споживачів на отримання інформації щодо якості теплопостачання, режимів споживання теплової енергії, а також отримання обсягів теплової енергії згідно параметрів договорів і стандартів

Щодо послуг з газопостачання вбачається за доцільне зауважити таке. Згідно пункту 2 Правил надання населенню послуг з газопостачання [5] якісні показники газу – параметри та характеристики якості газу, визначені нормативними документами. Згідно пункту 28 цих Правил споживач має право на перевірку якісних показників газу та якості надання послуг. При цьому, також сам порядок проведення такої перевірки чітко не прописаний а ні в Законі, а ні в Правилах надання населенню послуг з газопостачання. Питання контролю за якістю газу з боку споживачів газу надзвичайно болюче: адже, лічильники враховують лише об'єм газу, що споживається, а не його якість, і обчислюється в кубічних метрах, а не в гікалоріях або в мегаджоулях (МДж). В європейських країнах, на відміну, постачальник газу відправляє споживачу детальний рахунок, в якому зазначена спожита кількість газу в кубічних метрах і теплота згоряння. Це разом і визначає кількість і якість спожитого газу, за який треба заплатити споживачеві. Перевірку якості (калорійності) природного газу, що використовує населення, може бути здійснено на умовах, передбачених згаданими Правилами, а також постановою НКРЕ України від 29 грудня 2003 року № 476 «Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих споживачів природного газу внаслідок порушення газотранспортною або газопостачальною організацією Правил надання населенню послуг з газопостачання» [8]. Таким чином, в разі сумнівів, споживач може самостійно замовити проведення додаткового аналізу фізико-хімічних показників газу. Аналіз якості природного газу виконує УКНДі-газ, на який покладено функції галузевого Центру контролю з якості газу НАК «Нафтогаз України». Проте, не є на сьогодні до-

статньо поширеним та системним контролем якості газу, як і якості електроенергії. Для забезпечення прозорої експертизи якості газу слід було б створити незалежний орган, який би займався контролем якості енергопродуктів (лабораторія, яка має відповідний сертифікат і право проводити такі аналізи) і куди могли б звернутися споживачі послуг з газопостачання для проведення відповідного незалежного експертного дослідження.

Щодо послуг з вивезення побутових відходів слід зауважити наступне. Основним нормативним актом у сфері надання послуг з вивезення побутових відходів є Закон України «Про відходи» від 05 березня 1998 року № 187/98-ВР [1]. За статтею 7 Закону у сфері поводження з відходами встановлюються такі нормативи: граничні показники утворення відходів у технологічних процесах, питоми показники утворення відходів, використання та втрат сировини у технологічних процесах, інші нормативи, передбачені законодавством. В свою чергу, стаття 35-1 встановлює, що поводження з побутовими відходами здійснюється відповідно до державних норм, стандартів і правил. Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженими постановою Кабінету міністрів України від 10 грудня 2008 року № 1070 в пункті 9 встановлено, що критерієм якості послуг є дотримання: графіка вивезення побутових відходів (за винятком настання обставин непереборної сили), погодженого з органом місцевого самоврядування; вимог стандартів, нормативів, норм, порядків і цих Правил. Законодавством визначені також мінімальні норми надання послуг з вивезення побутових відходів [10]. Однак, щодо перевірки якості та обсягів надання таких послуг з боку споживачів – процедура чітко не врегульована, що надзвичайно ускладнює облік надання обсягу такого роду послуг.

Щодо такого виду житлово-комунальних послуг, як утримання жилих будинків і прибудинкових територій, слід зауважити, що тут питання порядку надання цих послуг, чіткий перелік послуг та їх зміст чітко визначений Правилами утримання жилих будинків та прибудинкових територій [9]. Так, Правилами, крім іншого, чітко визначено періодичність профілактичного обслуговування елементів жилих будинків, граничні строки невідданної ліквідації виявлених несправностей елементів жилих будинків, орієнтована тривалість ефективної експлуатації елементів жилих будинків тощо. Таким чином, є можливість визначити обсяг та періодичність надання відповідних послуг. В свою чергу, можли-



вість фактичного підтвердження надання чи ненадання відповідної послуги також залишається проблематичною, оскільки в підзаконних нормативних актах чітко не виписана процедура здійснення перевірки якості надання таких послуг з боку споживачів.

**Висновки.** Серед особливостей нормативно-правового регулювання надання житлово-комунальних послуг слід виділити, зокрема, наступні. Недосконалість, а в деяких випадках і повна відсутність дієвого механізму реалізації закріплених законом прав споживачів житлово-комунальних послуг на перевірку якості та обсягу послуг, перевірку якості самого ресурсу, що поставляється та прав на одержання інформації про перелік житлово-комунальних послуг, їх вартість, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання, порядок надання житлово-комунальних послуг, їх споживчі властивості. Такі процедури перевірки якості та обсягів надання послуг повинні бути виписані безпосередньо в правилах надання певних видів житлово-комунальних послуг. Необхідним є також забезпечення відкритості інформації щодо встановлених вимог до якості та обсягів надання житлово-комунальних послуг (відкритість доступу до затверджених норм, нормативів, стандартів, правил). Доцільно було б запровадити також адресне інформування споживачів житлово-комунальних послуг про зміну тарифів та нормативів споживання житлово-комунальних послуг, зміну якісних показників послуг, зобов'язавши на рівні відповідних підзаконних нормативно-правових актів (правил, інструкцій, положень) комунальні підприємства-виконавців послуг, житлово-експлуатаційні організації, житлово-будівельні кооперативи та об'єднання співвласників багатоквартирних будинків завчасно інформувати про зміну тарифів та нормативів споживання житлово-комунальних послуг, зміну якісних показників послуг, в тому числі, шляхом застосування сучасних інформаційно-телекомунікаційних засобів.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР// Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36–37 – Ст. 242. Pro vidhodi: Zakon Ukrainy vid 05.03.1998 № 187/98-VR// Vidomosti Verhovnoi Radi Ukrainy. – 1998. – № 36–37 – St. 242.

2. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2002 № 2918-III// Відомості Верховної Ради України. – 2002. –

№ 16. – Ст. 112. Pro pitnu vodu ta pitne vodopostachannya: Zakon Ukrainy vid 10.01.2002 № 2918-III// Vidomosti Verhovnoi Radi Ukrainy. – 2002. – № 16. – Ст. 112.

3. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 № 1875-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 47. – Ст. 514. Pro zhitlovo-komunalni poslugi: Zakon Ukrainy vid 24.06.2004 № 1875-IV// Vidomosti Verhovnoi Radi Ukrainy. – 2004. – № 47. – Ст. 514.

4. Про теплопостачання: Закон України від 02.06.2005 № 2633-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 28. – Ст. 373. Pro teplopustachannya: Zakon Ukrainy vid 02.06.2005 № 2633-IV// Vidomosti Verhovnoi Radi Ukrainy. – 2005. – № 28. – Ст. 373.

5. Правила надання населенню послуг з газопостачання: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 № 2246 (в редакції постанови Кабінету міністрів України від 14.04.2004 № 476) // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50. – Ст. 2446. Pravila nadannya naseleennyu poslug z gazopustachannya: zatv. postanovou Kabinetu ministriv Ukrainy vid 09.12.1999 № 2246 (v redakcii postanovi Kabinetu ministriv Ukrainy vid 14.04.2004 № 476) // Ofitsiynny visnyk Ukrainy. – 1999. – № 50. – Ст. 2446.

6. Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення: затв. Постановою Кабінету міністрів України від 21.07.2005 № 630. – Офіційний вісник України. – 2005. – № 30. – Ст. 1811. Pravila nadannya poslug z sentralizovanogo opalennya, postachannya holodnoi ta garyachoi vodi ta vodovidvedennya: zatv. postanovou Kabinetu ministriv Ukrainy vid 21.07.2005 № 630 // Ofitsiynny visnyk Ukrainy. – 2005. – № 30. – Ст. 1811.

7. Правила надання послуг з вивезення побутових відходів: затв. постановою Кабінету міністрів України від 10.12.2008 № 1070 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 95. – Ст. 3138. Pravila nadannya poslug z vivezennya pobutovih vidhodiv: zatv. postanovou Kabinetu ministriv Ukrainy vid 10.12.2008 № 1070// Ofitsiynny visnyk Ukrainy. – 2008. – № 95. – Ст. 3138.

8. Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих споживачам природного газу внаслідок порушення газотранспортною або газопостачальною організацією Правил надання населенню послуг з газопостачання: постанова НКРЕ України від 29.12.2003 № 476 [Електронний ресурс] //Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/> Pro zatverdzhennya Poryadku vidshkoduvannya zbitkiv, zavdanih spozhivacham prirodnoho gazu vnaslidok porushennya gazotransportnoyu abo gasopustachalnoyu organizatsieyu Pravil nadannya naseleennyu poslug z gazopustachannya: Postanova NKRE Ukrainy vid 29.12.2003 № 476 [Elektronniy resurs] // Ofitsiyniy sait Verhovnoi Radi Ukrainy. – Rezhim dostupu: <http://rada.gov.ua/>

9. Правила утримання жилих будинків та прибудинкових територій: затв. наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 17.05.2005 № 76 (зар. в Міністерстві юстиції України за № 927/11207 25.08.2005 [Електронний ресурс]//Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/> Pravila utrimannya zhilikh budinkiv ta pribudinkovikh teritoriy: zatv.nakazom Derzhavnogo komitetu Ukrainy z pitan zhitlovo-komunalnogo gospodarstva vid 17.05.2005 № 76 (zar. v Ministerstvi yustitsii Ukrainy za № 927/11207 25.08.2005 [Elektronniy resurs] // Ofitsiyinyi sait Verhovnoi Radi Ukrainy. – Rezhim dostupu: <http://rada.gov.ua>.

10. Правила визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів: затв. наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259 (зар. в Міністерстві юстиції України за № 871/18166 29.09.2010 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 76. – ст. 2707. Pravila viznachennya norm nadannya poslug z vivezennya pobutovikh vidhodiv: zatv.nakazom Ministerstva z pitan zhitlovo-komunalnogo gospodarstva vid 30.07.2010 № 259 (zar. v Ministerstvi yustitsii Ukrainy za № 871/18166 29.09.2010)// Ofitsiyyny visnyk Ukrainy. – 2010. – № 76. – St. 2707.

11. *Барабаш Т.О.* Правове регулювання господарських відносин у сфері житлово-комунального господарства: автореф. дис.. канд. юрид. наук: 12.00.04. – Х., 2012. – 19 с. Barabash T.O. Pravove reguluvannya gospodarskikh vidnosin u sferi zhitlovo-komunalnogo gospodarstva: avtoref.dis.kand.urid.nauk:12.00.04. – Kh., 2012. – 19 s.

12. *Барабаш Т.О.* Правове регулювання господарської діяльності у сфері житлово-комунального господарства: монографія. – Х.: Право. – 2013. – 192 с. Barabash T.O. Pravove reguluvannya gospodarskoy diyalnosti u sferi zhitlovo-komunalnogo gospodarstva: monographiya. – Kh.: Pravo. – 2013. – 192 s.

13. *Буханевич О.М.* Адміністративно-правове забезпечення житлово-комунального господарства в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. – К., 2009. – 23 с. Bukhanevich O.M. Administrativno-pravove zabespechennya zhitlovo-komunalnogo gospodarstva v Ukraini: avtoref.-dis.kand.urid.nauk:12.00.07. – K., 2009. – 23 s.

14. *Гарник К.Ю.* Адміністративно-правове регулювання надання послуг населенню України органами житлово-комунального господарства: автореф. дис.. канд... юрид. наук: 12.00.07 – К., 2014. – 19 с. Garnik K.U. Administrativno-pravove reguluvannya nadannya poslug naseleennyu Ukrainy organami zhitlovo-komunalnogo gospodarstva: avtoref. dis. kand. urid.nauk: 12.00.07 – K., 2014. – 19 s.

15. *Гарник К.Ю.* Правове регулювання стандартів забезпечення населення України житлово-комунальними послугами// Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2012. – № 6. – С. 65–72.

Garnik K.U. Pravove reguluvannya standartiv zabezpechennya naselennya Ukraini zhitlovo-komunalnimi poslugami// Naukoviy visnik Natsionalnoy akademii vnutrishnikh sprav. – 2012. – № 6. – S. 65–72.

16. *Гейнц Р.М.* Цивільно-правове регулювання відносин за договором про надання комунальних послуг: автореф. дис. .. канд. юрид. наук: 12.00.03. – К., 2011. – 19 с. Heints R.M. Tsivilno-pravove reguluvannya vidnosin za dogovorom pro nadannya komunalnikh poslug: avtoref. dis. kand. urid.nauk: 12.00.03 – К., 2011. – 19 s.

17. *Герасимчук М.О.* Договори надання послуг, пов'язаних з користуванням житлом: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 – О., 2012. – 20 с. Gerasimchuk M.O. Dogovory nadannya poslug, povyazanikh z koristuvanyam zhitlom: avtoref. dis. kand. urid.nauk: 12.00.03 – О., 2012. – 20 s.

18. *Коропатник І.М.* Адміністративно-правове регулювання в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою в Україні: монографія. – К.: ТОВ «Вид-во Сталь». – 2014. – 172 с. Koropatnik I.M. Administrativno-pravove reguluvannya v galuzi zhitlovykh prav gromadyan, zhitlovo-komunalnogo gospodarstva ta blagoustroyu v Ukraini: monografiya.- К.: TOV «Vd-vo Stal». – 2014. – 172 s.

19. *Куц О.С.* Адміністративно-правове регулювання у сфері житлово-комунального господарства України в сучасних умовах: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – Х., 2010. – 19 с. Kushch O.E. Administrativno-pravove reguluvannya u sferi zhitlovo-komunalnogo gospodarstva Ukrainy v suchasnikh umovakh: avtoref.dis.kand.urid.-nauk:12.00.07. – Kh., 2010. – 19 s.

20. *Мирза С.С.* Договір про надання послуг з управління багатоквартирним будинком: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 – К., 2011. – 19 с. Mirza S.S. Dogovir pro nadannya poslug z upravlinnya bagatokvartirnim budinkom: avtoref.dis.kand.urid.nauk:12.00.03. – К., 2011. – 19 s.

21. *Солодухін Г.Й.* Порядок ціноутворення у комунальному господарстві: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04 – Д., 2010. – 17 с. Solodukhin G.Y. Poryadok tsinoutvorennya u komunalnomu gospodarstvi: avtoref.dis.kand.urid.nauk:12.00.04. – D., 2010. – 17 s.

22. *Чеховська І.В.* Адміністративно-правовий режим детінізації відносин у сфері виробництва та реалізації житлово-комунальних послуг: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – К., 2006. – 21 с. Chekhovska I.V. Administrativno-pravoviy rezhim detinizatsiy vidnosin u sferi virobnitstva ta realizatsiy zhitlovo-komunalnikh poslug: avtoref.dis.kand.-urid.nauk:12.00.07. – К., 2006. – 21 s.

**VINOGRADOVA H. FEATURES OF THE LEGAL ADJUSTING OF RELATIONS ARE IN THE FIELD OF THE GRANT OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES ON THE MODERN STAGE**